

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף צ"ז

לעיל הובאה ברייתא שאומרת שלדעת חכמים על שמרי יין מברכים עליהם שהכל נהיה בדברו. אך דעת אחרים ששמרים שיש בהם טעם יין מברך עליהן בורא פרי הגפן.

וביאר רבא שנחלקו חכמים ואחרים באופן שאדם הכניס לחבית שלושה כוסות מים ויצאו ממנה שלושה וחצי כוסות מים, שלדעת חכמים יש כאן חצי של יין מעורב בשישה חצאים של מים, ושיעור כזה אין דינו כיון אלא כמים, אך לדעת אחרים מתוך השלושה כוסות מים שנכנסו יצאו רק שנים וחצי, ועוד כוס אחת של יין, וחצי כוס נבלעה בשמרים. ולמעשה כיון שיש כאן שיעור של כוס יין על שנים וחצי כוסות מים זה שיעור של יין טוב שברכתו בפה"ג.

ושואלת הגמרא מדוע אמר רבא שנחלקו חכמים ואחרים באופן שיצא מהחבית יותר משקה ממה שהוא הכניס לתוכה, הרי שנינו במשנה לגבי הלכות מעשרות שאדם המתמד וכלומר שהכניס מים לחבית עם שמרים, והוציא ממנה משקה באותה הכמות של המים שהכניס לדעת תנא קמא פטור ממעשר ולדעת רבי יהודה חייב.

ומשמע שנחלקו רבי יהודה וחכמים רק במקרה שיצאה כמות של משקה כמו כמות המים שהכניס, אבל אם יצאה כמות גדולה יותר של משקה, לא נחלקו בזה ולדעת כולם חייב לעשר את המשקה.

ודוחה הגמרא ואומרת שנחלקו אף במקרה שיצא יותר משקה מהמים שהכניס, וכגון שהכניס שלושה כוסות ויצאו שלושה וחצי כוסות, אלא שמה שהביאה המשנה את מחלוקתם לגבי אם יצא משקה כדי מידתו, דהיינו באותה הכמות שהכניס ולא באופן שיצא יותר משקה מהמים שהכניס, זה כדי להשמיע לנו שאפילו באופן כזה שיצאה אותה כמות משקה שהכניס סובר רבי יהודה שהמשקה חייב במעשר.

ומביאה הגמרא ששאל רב נחמן בר יצחק את רב חייא בר אבין האם שמרים שיש בהן טעם יין דינם כיון ומברכים עליו בפ"ג או כמים ומברכים עליו שהכל. ואמנם כוונתו הייתה למקרה של הברייתא שהובאה לעיל שהוא הכניס לחבית ג' כוסות מים והוציא שלושה וחצי כוסות של משקה אלא שר' חייא בר אבין לא שמע את הברייתא שאומרת שבזה נחלקו חכמים ואחרים.

והשיב לו רב חייא בר אבין שאין דין המשקה כיון, אלא שהחריפות של השמרים נותנת במים טעם יין (ע"פ רש"י בכתובות ס"א ע"א) ותו לא.

מביאה הגמרא ברייתא שאם הכניסו מים לחבית עם שמרים של **תרומה**, המים שיצאו ממנה דינם כתרומה, ואף אם לאחר מכן שוב הכניסו מים לחבית המים שיצאו בפעם השנייה גם הם תרומה, אבל אם הכניסו בפעם השלישית לדעת תנא קמא הם מותרים ואין דינם כתרומה, ולדעת רבי מאיר רק בפעם הרביעית הם מותרים.

ואם הכניסו מים לחבית של **מעשר שני** שהוא קל מתרומה, שמותר אף לזרים, המים הראשונים שהכניסו דינם כמעשר, אך השניים מותרים, ולדעת רבי מאיר אף הם אסורים ורק בפעם השלישית הם מותרים.

ואם הכניסו מים לחבית עם שמרים של **הקדש**, אף המים שהכניסו בפעם השלישית אסורים ורק בפעם הרביעית מותרים, ולדעת רבי מאיר אף בפעם הרביעית דינם כהקדש.

ושואלת הגמרא שהרי בברייתא אחרת מצינו שמים שהכניסו לשמרים של הקדש לעולם אסורים ודינם כהקדש, ושל מעשר לעולם מותרים. ויש כאן סתירה בין הברייתות בדין הקדש ובדין מעשר.

ומתרצת הגמרא, שלגבי הקדש לא קשה, כי הברייתא שאמרה שבפעם הרביעית ההקדש מותר, מדברת על שמרים הקדושים בקדושת דמים, שהוקדשו כממון לבדק הבית. אך הברייתא שאומרת שהם לעולם אסורים מדברת על יין נסכים שקדוש קדושת הגוף שהוא קרב על המזבח.

ולגבי מעשר לא קשה, כיון שהברייתא שאומרת שבפעם השנייה המים מותרים מדברת על מעשר של דמאי שהוא ספק מעשר ולכן בפעם השנייה המים מותרים, אך הברייתא שאומרת שהמעשר אסור מדברת על מעשר וודאי.

מביאה הגמרא שאמר רבי יוחנן בשם ר' שמעון בן יהוצדק שכפי הדין שאמרו בברייתא לגבי תמד, דהיינו מים שהכניסו לחבית עם שמרים, שחילקה הברייתא בין מעשר תרומה והקדש, האם עד הפעם השנייה או השלישית או הרביעית דינו כמים, כך יהיה הדין לגבי הכשר משקין, שמשקה שדינו כמעשר או תרומה או הקדש, דינו כמשקה לעניין שהוא מכשיר את הפירות לקבל טומאה, אך משקה שאין דינו כמשקה לעניין אלו, אין דינו כמשקה לעניין הכשרת הפירות לקבל טומאה.

ושואלת הגמרא שהרי בין מים ובין יין הם חלק מהט' משקים שמכשירים את הפירות לקבל טומאה אם השקה בהם את הפירות, וממילא מה אכפת לנו האם המשקה דינו כמים או כיון.

ומבארת הגמרא שמדובר שמי הגשמים נכנסו לחבית ולא שהאדם שפך מים לחבית, ומי גשמים אינם מכשירים את הפירות לקבל טומאה אלא אם חשב עליהם להכשיר.

ושואלת הגמרא שהרי בפעם הראשונה בכל אלו הדין שדינם כמשקה, וכיון שהוא נטל את המשקה רואים שנח לו בירידת הגשמים וממילא וודאי שבשאר הפעמים המשקה יכשיר את הפירות לקבל טומאה מדין מי גשמים, ואין צריך לדונם כמשקה המכשיר מדין התמד שבהם.

וביאר רב פפא שמדובר שלא הוא נטל את המשקה בפעם הראשונה אלא שפרה שתתה מהם, וממילא מדין מי גשמים הם אינם מכשירים את הפירות לקבל טומאה, כי לא היה לו נח בהם, ומחשבת הפרה אינה מחשבה, ומדין משקה יהיה תלוי בדין המשקה שלהם אם הם מעשר או תרומה או קודש כפי שהתבאר בברייתא.

רב זוטרא בר טוביה אמר דין בשם רב שאין אומרים קידוש היום אלא על היין הראוי לנסך בו על גבי המזבח. ודנה הגמרא איזה יין בה רב למעט שאין אומרים עליו קידוש.

ומנסה הגמרא לומר שבא רב למעט יין מגיתו, דהיינו מיץ ענבים שנסחט בגת ולא תסס בשמרים, אך דוחה הגמרא שלא יתכן שאת היין הזה בא רב למעט שהרי אמר ר' חייא לגבי נסכים שיין מגתו לא יביא ואם הביא כשר, וממילא כיון שמעיקר הדין יין מגיתו כשר לנסכים, לגבי קידוש מותר להביאו אפילו לכתחילה. וכפי שאמר רבא שסוחט אדם אשכול של ענבים בערב שבת ואומר עליו קידוש היום, ואף שהוא יין מגיתו.

עמוד ב'

ואלא מנסה הגמרא לומר שרב בא למעט שלא יעשה אדם קידוש על יין הבא מפיה ומשוליה של החבית, כיון שבפי החבית יש קמחים ובשוליה יש שמרים, אך דוחה הגמרא שלא יתכן שאת היין הזה בא רב למעט שהרי אמר ר' חייא לגבי נסכים שמפיה ומשוליה של החבית לא יביא ואם הביא כשר.

ומנסה הגמרא לומר שרב בא למעט יין כושי דהיינו שחור, או בורק שהוא יין לבן ורע, או היליסטון שהוא יין מתוק וחלש, או יין של מרתף שלא נבדק והוא ספק האם הוא קוסס ורע או לא, או יין של צמוקים, אך דוחה הגמרא שהרי שנינו בברייתא לגבי נסכים שאת כל אלו לא יביא ואם הביא כשר.

ואלא אומרת הגמרא שרב בא למעט יין קוסס דהיינו יין רע שהתחיל להחמיץ, או מזוג במים, או מגולה שחוששים שנחש הטיל בו ארס, או יין שהוכן ממים ששפכו לשמרים, או יין שריחו רע.

ודנה הגמרא איזה יין מאלו בא רב למעט, שהרי בדין יין קוסס נחלקו לעיל ר' יוחנן ורבי יהושע בן לוי, האם מברכים עליו בפה"ג או שהכל, וממילא תלוי בזה האם דינו כיון או לא.

ויין מזוג וודאי שלא בא רבא למעט שהרי המוזג יין במים הוא משביחו, שהרי אמר רבי יוסי ברבי חנינא שמודים חכמים לר"א בכוס של ברכה שאין מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים.

ויין מגולה לא היה צריך רב לאוסרו שהרי הוא אסור משום סכנה אף אם אינו שותהו לקידוש.

ויין הנעשה ממים המעורבים בשמרים גם לא היה צריך רב לומר את דינו כיון שכבר התבאר לעיל, שבאופן שהוא הכניס שלושה כוסות ויצאו ארבעה, דינו כיון לכל דבר, ואם הכניס שלושה ויצאו שלושה וחצי נחלקו בזה חכמים ואחרים האם דינו כיון או לא.

ולכן אומרת הגמרא שבא רב למעט יין שריחו רע, שכשם שפסול לנסכים כך הוא פסול לקידוש.

עוד אומרת הגמרא שיתכן שבא רב למעט יין מגולה, ואין מדובר במקרה שיש בו סכנה, אלא במקרה שסינן את היין במסננת וכפי דעת ר' נחמיה שארס צף ועומד במקומו ולכן ניתן לסננו, ולמרות זאת אף שאין בו ארס ולכן אין בו סכנה, הוא פסול לנסכים, משום שנאמר שאין ראוי להביא לקרבן דבר שאינו ראוי למלך בשר ודם, וכפי שנאמר בפסוק במלאכי "הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך".

מביאה הגמרא ששאל רב כהנא חמיו של רב משרשיא את רבא האם יין לבן כשר לנסכים, והשיב לו רבא על פי פסוק במשלי "אל תרא יין כי יתאדם" שרואים בו שיין אדום מובחר יותר לנסכים מיין לבן.

במשנה התבאר שהמוכר לחבירו קנקנים בשרון הקונה מקבל עליו י' פיטסות לכל מאה קנקנים. ומביאה הגמרא ברייתא שאומרת שפיטסות היינו שהם נאים ומגופרים, אלא שאינם מתקיימים לזמן מרובה.